

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ПОВЕДІНКИ У ХВОРИХ НА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ГАЛЮЦИНОГЕНІВ

Запорізький державний медичний університет МОЗ України

Установлено інтернет-поведінкові патерни, асоційовані зі станом сп'яніння галюциногенами; виконано їх систематизацію та аналіз. Визначено ключові відмінності за результатами порівняльного аналізу інтернет-поведінкових патернів групи осіб, залежних від галюциногенів, і групи пацієнтів, залежних від алкоголю.

Ключові слова: інтернет-поведінка, залежність від психоактивних речовин, галюциногени, алкоголь, мережа Інтернет.

У сучасному світі залучення мережі Інтернет до повсякденного життя людини набуває все більшого розповсюдження. Інтернет охоплює всі верстви населення і відбивається на поведінкових паттернах користувачів [1, 2].

Особи, залежні від психоактивних речовин (ПАР), також виступають як інтернет-користувачі, тому очікувано, що їхні поведінкові патерни можуть зазнавати модифікації та набувають нових форм під впливом інтернету. Більшість дослідників доводять, що інтернет-користування негативно впливає на поведінкові патерни хворих із будь-якою залежністю [3]. Сьогодні найбільш уживаною речовиною серед підлітків та осіб молодого віку — користувачів мережі Інтернет є галюциногени [4].

Відомо, що вид уживаної речовини може впливати, з одного боку, на тривалість користування мережею та вибір інтернет-ресурсу особами із залежністю, а з іншого — виступати як стимулюючий засіб для вживання ПАР [5].

Останніми десятиріччями спостерігається тенденція до використання особами, залежними від ПАР, інтернету як ареалу для купівлі наркотичних речовин, що стає небезпечним фактором підтримки наркотизації [6–8]. Утім, намітилася й інша тенденція — до позитивного впливу мережі Інтернет на таких пацієнтів, що виявляється у використанні ними певних ресурсів із кураційною та профілактичною метою [9–11]. Тож можна стверджувати, що інтернет-поведінка осіб, залежних від ПАР, є різноманітною і потребує подальшого вивчення та аналізу.

Мета цього дослідження — встановити особливості інтернет-поведінки під час стану сп'яніння у пацієнтів із залежністю від галюциногенів.

За умов усвідомленої інформаційної згоди, з дотриманням принципів біоетики та деонтології на базі КУ «Обласний клінічний наркологічний

диспансер» Запорізької обласної ради було обстежено 34 хворих на психічні та поведінкові розлади внаслідок уживання ПАР.

Першу групу дослідження (ГД-1) становили 18 хворих на психічні та поведінкові розлади, що розвинулися через вживання галюциногенів, синдром залежності (F16.2 за МКХ-10); середній вік — $26,4 \pm 1,21$ року.

До другої групи дослідження (ГД-2) увійшли 16 пацієнтів із психічними та поведінковими розладами внаслідок уживання алкоголю, синдромом залежності (F10.2); їх середній вік — $28,1 \pm 1,21$ року.

Було застосовано такі методи дослідження: клініко-анамнестичний, клініко-психопатологічний, психодіагностичний, статистичний.

Коло інтернет-поведінкових патернів в осіб, залежних від ПАР, включало таке.

1. Використання контенту мережі Інтернет з ейфоро-гедоністичною метою. Хворі вказували на здатність певної інтернет-продукції посилювати ейфоричні та гедоністичні прояви сп'яніння. Вони реалізовували практику аутоіндукування крайніх перепадів настрою, гіперестезій, галюцинаторних та ідеаторних феноменів за допомогою зосередження уваги на певному інтернет-контенті під час інтоксикації ПАР.

2. Переорієнтація адиктивної пошукової активності з офлайн- на онлайн-середовище. Хворі набували практичних навичок із використання інтернету для пошуку та нелегального отримання ПАР онлайн. Мережа надавала їм інформацію про нові види та форми ПАР, варіанти їх уживання, місця та способи отримання.

3. Упровадження інтернет-комунікативної поведінки під час сп'яніння. Хворі використовували інтернет для реалізації соціальної потреби у спілкуванні, яка загострювалася на тлі сп'яніння.

4. Інтернет-підтримувальна творчо-орієнтована поведінка — це використання хворими мережі

як засобу для стимулювання творчої активності і місця для викладання її результатів. При цьому у них з'являється можливість опублікувати власну творчу продукцію.

5. Аутокураційна інтернет-поведінка, яка включає пошук у мережі Інтернет інформації щодо лікування залежності від ПАР, участь в інтернет-спільнотах та терапевтично-орієнтованих інтернет-програмах для залежних осіб.

При цьому між групами дослідження існувала достовірна відмінність у реалізації зазначених інтернет-поведінкових патернів. Для ГД-1 було притаманне більш широке коло інтернет-поведінкових патернів порівняно з ГД-2. Так, в ГД-1 був установлений такий континуум інтернет-поведінкових патернів:

використання контенту мережі з ейфоро-гедоністичною метою притаманне більшості осіб із ГД-1 (14 (77,78%) хворих). Превалюючими інтернет-сайтами у цьому сенсі були переважно сторінки з аудіо- (12 (66,67%)) та відеоконтентом (9 (50,0%)).

переорієнтацію адиктивної пошукової активності з офлайн- на онлайн-середовище відзначено у 10 (55,56%) хворих із ГД-1;

впровадження інтернет-комунікативної поведінки під час сп'яніння було притаманне 12 (66,67%) хворим із ГД-1;

інтернет-підтримувальна творчо-орієнтована поведінка під час наркотичного сп'яніння була притаманна 5 (27,78%) хворим із ГД-1. Ці особи

зазначали, що практикують уживання наркотичних речовин із метою індукування в себе «творчого натхнення», при цьому мережа Інтернет є невід'ємним компонентом підтримки виниклого «натхнення» та місцем для викладення результатів творчості;

аутокураційна інтернет-поведінка реалізовувалася хворими з ГД-1 у редукованому вигляді, переважно у рамках пошукових патернів; такий формат поведінки відзначено у 2 (11,11%) хворих із ГД-1 (рис. 1).

За даними дослідження, поведінка, пов'язана з використанням мережі Інтернет, у ГД-2 була значно редукована і включала такі патерни:

звертання до контенту інтернету з ейфоро-гедоністичною метою 5 (31,25%) хворих. Для цього 4 (25%) осіб заходили на сайти із відеоконтентом, 2 (12,50%) — із аудіоконтентом;

інтернет-комунікативна поведінка під час сп'яніння спостерігалася у 10 (62,50%) хворих, які зазначали, що відчувають підвищену потребу у спілкуванні на тлі алкогольного сп'яніння і для її реалізації часто використовують сервіси мережі (рис. 2).

Після аналізу результатів дослідження встановлено такі відмінності інтернет-поведінки під час сп'яніння серед осіб ГД-1 та ГД-2: в останніх значно вужчим було коло інтернет-поведінкових патернів порівняно з ГД-1, яке обмежувалося лише використанням контенту мережі Інтернет з ейфоро-гедоністичною метою та

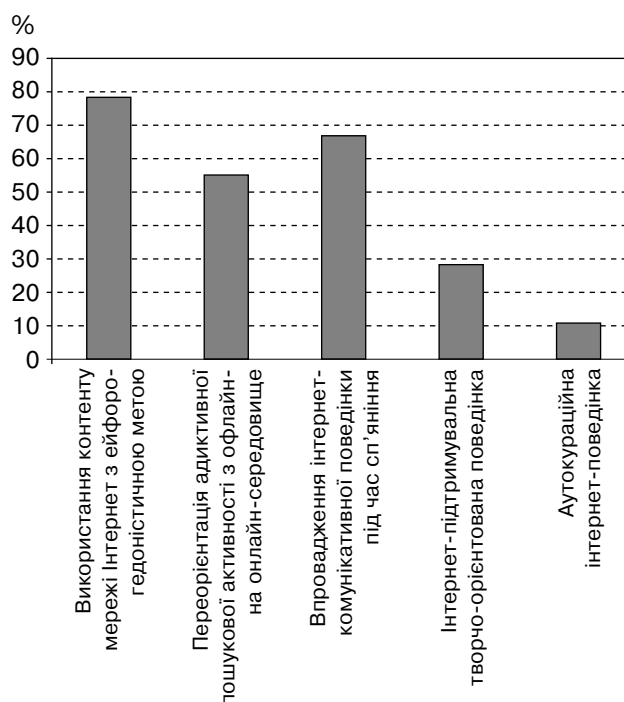

Рис. 1. Континуум інтернет-поведінкових патернів осіб, залежних від галюциногенів

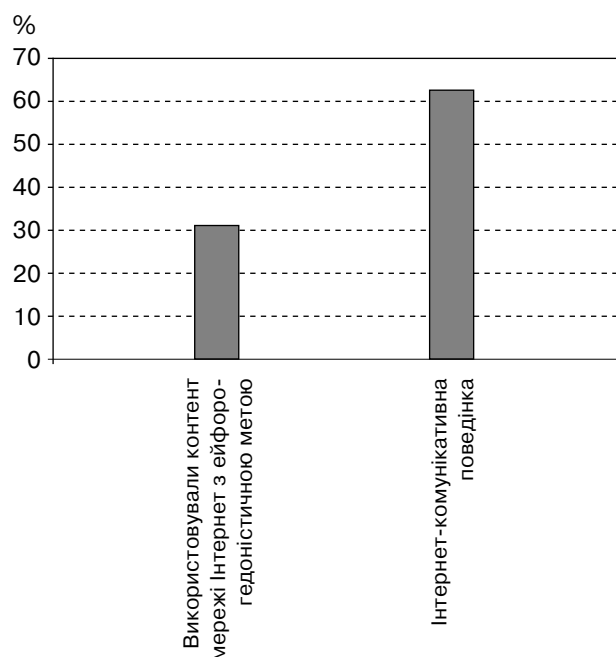

Рис. 2. Континуум інтернет-поведінкових патернів осіб, залежних від алкоголю

інтернет-комунікативною поведінкою, тоді як в ГД-1 інтернет-поведінка включала ще й такі складові, як переорієнтація адиктивної пошукової активності з офлайн- на онлайн-середовище, інтернет-підтримувальна творчо-орієнтована та аутокураційна інтернет-поведінка. Отже, можна зробити висновок, що три останні складові інтернет-поведінки під час сп'яніння є притаманними особам із залежністю від галюциногенів і можуть виступати як діагностичні маркери наркотизації. Визначено, що найбільш розповсюдженою інтернет-поведінкою під час сп'яніння в ГД-1 було використання контенту мережі Інтернет з ейфоро-гедоністичною метою, в ГД-2 — інтернет-комунікативна поведінка.

Список літератури

1. Problematic Internet use among teenagers in Sfax, Tunisia / L. Chérif, H. Ayedi, I. Hadjkacem [et al.] // *Encephale*.— 2015.— № 41 (6).— P. 487–492.— doi: 10.1016/j.encep.2015.04.001. [Article in French]
2. Internet paradox. A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? / R. Kraut, M. Patterson, V. Lundmark [et al.] // *Am. Psychol.*— 1998.— № 53 (9).— P. 1017–1031.
3. Problematic Internet use in drug addicts under treatment in public rehab centers / S. Baroni, D. Marazziti, F. Mucci [et al.] // *World J. Psychiatry*.— 2019.— № 9 (3).— P. 55–64.
4. Rial A. Cannabis use among adolescents: Risk pattern, implications and possible explanatory variables / A. Rial, G. Burkhart, M. Isorna // *Adicciones*.— 2019.— № 31 (1).— P. 64–77.
5. Problematic Internet use in drug addicts under treatment in public rehab centers / S. Baroni, D. Marazziti, F. Mucci [et al.] // *World J. Psychiatry*.— 2019.— № 9 (3).— P. 55–64.
6. Five deaths resulting from abuse of dextromethorphan sold over the Internet / B. K. Logan, G. Goldfogel, R. Hamilton, J. Kuhlman // *J. Anal. Toxicol.*— 2009.— № 33 (2).— P. 99–103.
7. Salvia divinorum-representation of a new drug in the Internet / H. Siemann, M. Specka, F. Schifano [et al.] // *Gesundheitswesen*.— 2006.— № 68 (5).— P. 323–327.
8. Dennehy C. E. Evaluation of herbal dietary supplements marketed on the internet for recreational use / C. E. Dennehy, C. Tsourounis, A. E. Miller // *Ann. Pharmacother.*— 2005.— № 39 (10).— P. 1634–1639.
9. Cannabis use among adolescents: Risk pattern, implications and possible explanatory variables / A. Rial, G. Burkhart, M. Isorna [et al.] // *Adicciones*.— 2019.— № 31 (1).— P. 64–77.
10. Predictors of treatment response in a web-based intervention for cannabis users / B. Jonas, M. D. Tensil, F. Leuschner [et al.] // *Internet Interv.*— 2019.— № 18:100261.— doi: 10.1016/j.invent.2019.100261
11. A Web-Based Self-Help Intervention With and Without Chat Counseling to Reduce Cannabis Use in Problematic Cannabis Users: Three-Arm Randomized Controlled Trial / M. P. Schaub, A. Wenger, O. Berg [et al.] // *J. Med. Internet Res.*— 2015.— № 17 (10): e232.— doi: 10.2196/jmir.4860

ОСОБЕННОСТИ ИНТЕРНЕТ-ПОВЕДЕНИЯ У БОЛЬНЫХ ЗАВИСИМОСТЬЮ ОТ ГАЛЛЮЦИНОГЕНОВ

А. Н. СТОЛЯРЕНКО

Установлены интернет-поведенческие паттерны, ассоциированные с состоянием опьянения галлюциногенами; выполнены их систематизация и анализ. Определены ключевые отличия по результатам сравнительного анализа интернет-поведенческих паттернов группы лиц, зависимых от галлюциногенов, и группы пациентов, зависимых от алкоголя.

Ключевые слова: интернет-поведение, зависимость от психоактивных веществ, галлюциногены, алкоголь, сеть Интернет.

FEATURES OF INTERNET BEHAVIOR IN PATIENTS WITH HALLUCINOGEN DEPENDENCE

A. M. STOLIARENKO

The internet behavioral patterns associated with hallucinogenic intoxication have been established; they have been systematized and analyzed. Key differences were identified using the results of a comparative analysis of the Internet behavioral patterns of a group of hallucinogen-dependent persons and the one of alcohol-dependent patients.

Key words: Internet behavior, addiction to psychoactive drugs, hallucinogens, alcohol, Internet.

Надійшла 01.10.2019